

Тақриз

ба диссертатсияи доктории Маҳмадсолеҳи Маҳмадсодиқ дар мавзӯи «Таҳлили муқоисавии воситаҳои алоқаи наҳвӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори фалсафа (PhD)– доктор аз рӯи ихтисос, аз рӯи ихтисоси 6D021300 Забоншиносӣ (6D0205011 Забоншиносии қиёсӣ-таърихӣ, типологӣ ва муқоисавӣ) пешниҳод шудааст.

Наҳв низ ҳамвора бо сарф яке аз қисматҳои асосии забоншиносӣ маҳсуб ёфта, бо воҳидҳои калонтарини забон – ибора ва ҷумла робитаи ногустастанӣ дорад. Наҳв сохту таркиби ин воҳидҳо, алоқаи маъноӣ ва грамматикӣ ҷузъҳои онҳо, воситаҳои грамматикӣ алоқаи байни ҷузъҳо ва инчунин ҳелҳои ибораву ҷумларо меомӯзад.

Масъалаи таҳқиқи воситаҳои алоқаи наҳвӣ забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ дар забоншиносии муқоисавӣ ҷойгоҳи хосаеро ишғол менамояд, ки таваҷҷуҳи олимони забоншиносони тоҷику англисро кайҳо боз ба худ ҷалб намудааст.

Омӯзиш ва таҳқиқи ҳаматарафаи воситаҳои алоқаи наҳвӣ забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ барои муайян сохтани нақши воситаҳои алоқа дар забонҳои муқоисашаванда, инчунин барои нишон додани рушди бемайлоии забоншиносӣ дар марҳилаи муайян арзиши маҳсусеро касб мекунад. Инчунин, диссертатсияи мазкур метавонад он камбудӣро ки доир ба воситаҳои алоқаи наҳвӣ дар китобҳои дарсии то ин замон нашргардида ҷой доштанд, бартараф кунад.

Масъалаи омӯзиш воситаҳои алоқаи наҳвӣ забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ ба самти навини таҳқиқоти забонҳои муқоисашаванда алоқаманд мебошад. Вале дар тадқиқотҳои мазкур воситаҳои алоқа ба сурати умумӣ мавриди баррасӣ қарор гирифта, аз нигоҳи забоншинон омӯзишу пажӯҳиши воситаҳои алоқаи наҳвӣ забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ яке аз масъалаҳои муҳими забоншиносии қиёсӣ-таърихӣ, типологӣ ва муқоисавӣ ба шумор рафта, ба таҳқиқи комил ниёз дорад, зеро ин масъала дар сарчашмаҳои мавҷуда ба таври мукамал шарҳи худро наёфтааст.

Ба ин маъни, ба андешаи ман, интихоби мавзӯи рисолаи доктории Маҳмадсолеҳи М. «Таҳлили муқоисавии воситаҳои алоқаи наҳвӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ» саривақт ва мубрам мебошад. Муҳимияти мавзӯро боз бо он асоснок қардан мумкин аст, ки масъалаи таҳқиқи воситаҳои алоқаи наҳвӣ забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ саривақтӣ ва мубрам мебошад.

Маҳмадсолеҳи М. баъди хатми муваффақиятноки курси магистратурӣ ба шуъбаи докторантураи назди Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни шомил шуда, мавзӯи тадқиқотиашро пеш аз муҳлат ба анҷом расонид.

Диссертатсияи Маҳмадсолеҳи М. аз муқаддима, се боб ва феҳристи адабиёт иборат аст, ки ин ба нақшаи қаблан тасдиқшуда мувофиқат менамояд.

Дар муқаддима, ки саҳифаҳои 4-11-ро дар бар мегирад, мубрамии мавзӯ, дараҷаи омӯхта шудани он, обзори мухтасари адабиёти алоқаманд, аҳамияти назариявӣ амалии тадқиқот ва ғайра баён шудааст.

Диссертатсия аз муқаддима, се боб, хулоса ва феҳристи адабиёти истифодашуда иборат аст.

Дар муқаддимаи диссертатсия оид ба аҳамияти мавзӯ, дараҷаи омӯзиши мавзӯ, мақсад ва вазифаҳои таҳқиқот, навгонии илмӣ таҳқиқот, аҳамияти назариявӣ таҳқиқот, методология ва методҳои таҳқиқот, усулҳои таҳқиқот, моҳияти илмӣ-назариявӣ таҳқиқот, моҳияти амалии таҳқиқот масоили ба ҳимоя

пешниҳодшаванда, коркарди мавзӯ, ҳаҷм ва сохтори диссертатсия маълумот дода мешавад.

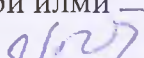
Боби аввали диссертатсия – «Асосҳои назариявии таҳқиқи муқоисавии воситаҳои алоқаи наҳвӣ забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ» унвон дошта, аз се фасл иборат аст. Дар боби мазкур шарҳи мафҳумҳои ибора ва ҷумла, воситаи алоқа ва намудҳои асосии воситаи алоқаи наҳвӣ дар забонҳои муқоисасишаванда мавриди баррасӣ қарор мегирад.

Боби дуҷуми диссертатсия – «Алоқаи пайваст дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ» унвон дошта, аз чор фасл иборат аст. Дар боби мазкур алоқаи пайвасти пайҳам, пайвасти хилофӣ, пайвасти ҷудой ва алоқаи бепайвандак мавриди баррасии амиқи илмӣ қарор мегирад.

Боби сеюми диссертатсия – «Алоқаи тобеъ дар забонҳои муқоисасишаванда» унвон дошта, аз дуvozдаҳ фасл иборат аст. Дар боби мазкур роҳҳои ифодаи алоқаҳои вобастагӣ, мувофиқат, изофӣ, пешояндӣ, пасояндӣ, ҳамроҳӣ, изофию пешояндӣ, изофию пасояндӣ, пешояндии ҷуфт, пешояндию пасояндӣ, артиклӣ, интонатсия дар забонҳои муқоисасишаванда мавриди таҳқиқи илмӣ қарор мегиранд.

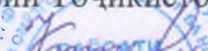
Ҳамин тавр, мақсад ва вазифаҳои, ки докторант дар тадқиқи мавзӯи интиҳобшуда гузоштааст, иҷро шудаанд. Қайдҳои ман дар ҳамкории дучониба, ки дар муддати се сол давом дошт, вақт ба вақт аз тарафи муаллиф ислоҳ ва ба назар гирифта шудаанд. Фақат ба тариқи илова гуфтаниам, ки дар муқаддима таҳлили адабиёте, ки бевосита ба мавзӯ алоқаманд аст (диссертатсияҳои Д. Тоҷиев, М.Қосимова, Ф.Зикриёев), андаке такмил ёбад.

Диссертатсияи доктории Маҳмадсолеҳи Маҳмадсодиқ дар мавзӯи «Таҳлили муқоисавии воситаҳои алоқаи наҳвӣ дар забонҳои тоҷикӣ ва англисӣ» дар маҷмӯъ тадқиқоти анҷомёфта меҳисобам ва барои баррасӣ ба аъзоёни кафедраи забоншиносӣ ва типологияи муқоисавӣ, ки докторант муддати се сол докторанти ҳамин кафедра буд, пешниҳод менамоям.

Роҳбари илмӣ, мудири кафедраи забоншиносӣ
ва типологияи муқоисавии Донишгоҳи
давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи
Садриддин Айнӣ, доктори илми —
филология, профессор Чаматов Самиддин Салоҳиддинович

Сурога: ш. Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ 121, тел.: +992 919005462
Почтаи электронӣ: jsamiddin@mail.ru

Имзои Чаматов Самиддин Салоҳиддиновичро тасдиқ менамоям.

Сардори Раёсати кадрҳои Донишгоҳи
давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи
Садриддин Айнӣ Назаров Давлатхон Курбонмуродович

28. 10. 2019 с.

